

Uzumaki – den mörka spiralen

Junji Ito är en av Japans främste skräckmästare inom seriemediet. Speciellt hans verk Uzumaki har fått ett stort genombrott, även i västvärlden. Seriens namn är japanska för ”spiral” och det är just detta mönster som inspirerat Ito att göra denna serie. Varje kapitel har en anknytning till mönstret och innehåller någon form av fysisk manifestation av spiraler. Serien är uppdelad i 19 kapitel, varav de två första kapitlen är en direkt följetong, liksom de fem sista. Övriga tolv kapitel kan läsas så gott som fristående och går att betrakta som noveller i en samling. Samtliga historier utspelar sig i flickan Kiries hemstad Kurôzu-cho.

Då Uzumaki är en serie från Japan, finns det anledning att tro att den skiljer sig från den västerländska traditionen av skräck. I den här uppsatsen ämnar jag studera huruvida Uzumaki är skräck enligt Noël Carrolls kriterier, och om den kan räknas till den gotiska traditionen efter Mattias Fyhirs definition av gotik. Jag tänker dessutom göra en mindre jämförelse med fantasygenren, nämligen fenomenet med sekundärvärldar.

Manga

Japanska serier brukar även utanför landets gränser kallas för sitt inhemska namn *manga*. Men innan man kan tala om japanska serier är det viktigt att veta vad begreppet och mediet serier innebär. En av de grundläggande böckerna om ”serievetenskap” är Scott McClouds SERIER, DEN OSYNLIGA KONSTEN. Där diskuteras definitionen av serier med utgångspunkt i den amerikanske seriegurun Will Eisners uttryck ”sequential art”, SEKVENSKONST. McCloud utvecklar det hela med att säga¹ att tagna för sig själva är bilder bara bilder, men ingår de i en sekvens blir bildkonsten till seriekonst. En definition som är helt neutral vad gäller stil, kvalitet och innehåll. Han skiljer alltså formen från innehållet, vilket gör definitionen särskilt intressant då denna uppsats behandlar en mycket speciell form av serier.²

McCloud resonerar sig slutligen fram till definitionen ”uttrycksform som består av sidoställda, föreställande och andra bilder i avsiktlig sekvens, vilka syftar till att förmedla information och/eller framkalla ett estetiskt gensvar hos betraktaren”.³

Självva namnet ”manga” är myntat 1814 av den store träsnittskonstnären Hokusai Katsushika (1760-1849) för att beskriva stolliga bilder.⁴ Ordet består av tecknen MAN (ung. oansvarig) och GA (bild) och översätts oftast till just ”oansvariga bilder”.

¹ Bokstavligen, då boken är gjord i serieform.

² McCloud, Scott, *Serier – den osynliga konsten*, (Epix Förlags AB, Stockholm, 1995), s 5-9

³ Ibid., s 9

⁴ Schodt, Frederick L., *Dreamland Japan: Writings on modern manga* (Stone Bridge Press, California, 1996), s 34

Manga använder sig av ett mer visuellt berättande, medan västerländska serier tenderar, oftast på grund av platsbrist, att luta åt textbaserat berättande och dialog. Detta kan också speglas i det japanska skriftspråket som är symbolbaserat. Manga är i mycket högre grad cinematiskt, och påminner om en film i sitt berättande. Film och manga har liksom manga och japansk tecknad film, anime, mycket gemensamt.

Skräck

Är Uzumaki skräck? Givetvis beror detta på vilken definition av skräck man tillämpar. Noël Carrolls version sätter vissa bestämda kriterier för att en text⁵ ska kunna kallas skräck, eller *art-horror*.

För det första ska texten innehålla ett monster. Det är ett praktiskt grepp för att skilja verket från andra genrer, som terror, psykologisk thriller eller renodlad gotik.⁶ Monstret ska dessutom uppfylla vissa krav. Läsaren ska bli ”art-horrified” genom att monstret försätter läsaren i en abnormal, fysiskt kännbar upphetsning som skapas genom att tanken på att monstret skulle kunna vara verkligt och genom bedömningen att monstret dels skulle kunna vara ett fysiskt (och möjligen moraliskt och socialt) hot, och dels vara orent.⁷

Carrolls kriterier kan man då använda för att genomföra en textanalys i ett genrestämmande syfte. Ett monster måste förkomma, en existens som är farlig och motbjudande. I Uzumaki förekommer det på flera ställen skrämmande existenser, men uppfyller de Carrolls kriterier?

I kapitel 3, *The Scar*, förvrängs en flickas nymåneformade ärr till en spiral som gräver sig allt djupare in i hennes skalle och när hon konfronteras visar det sig att spiralen nu förvrängt hela huvudet och kan suga i sig hela människor. Slutligen förtärs hela flickans kropp av spiralen som därefter försvinner. Här har vi alltså ett monster som uppfyller Carrolls krav på att både vara ett fysiskt hot och oren. Med Carrolls egna termer kommer orenheten i det här fallet genom blandningen, *fusionen*,⁸ av flickan och spiralen.

En liknande fusion inträffar i kapitel 5, *Twisted souls*, där byns eget Romeo- och Julia-par undkommer sina stridande familjer genom att fläta ihop varandras kroppar på ett högst onaturligt sätt och försvinna i ett intilliggande vatten. Här uppfylls alltså bara det ena av monsterkriterierna, för trots att paret blir ”orena”, förblir de också ofarliga.

Så gott som samtliga kapitel innehåller någon variant av de två ovanstående, antingen ett monster i Carrolls benämning eller ett monster som inte uppfyller något av kraven om hot eller orenhet. Dessutom förekommer det nästan uteslutande fusioner, det vill säga blandningar, för att skapa orenhet. Endast ett fall av möjlig temporal *fission*, det vill säga att en monster-existens delar kropp med en icke-monster-existens (som med exempelvis Dr Jekyll och Mr Hyde) återfinns i kapitel 10, *Mosquitos*, där gravida kvinnor på nätterna dödar människor och

⁵ Med text menas även andra typer av material, som t ex film och serier.

⁶ Carroll, Noël, *The Philosophy of Horror* (Routledge, Chapman and Hall, New York, 1990), s 15.

⁷ Ibid., s 27.

⁸ Ibid., s 47.

dricker deras blod samt besitter den övernaturliga förmågan att hypnotisera sina offer endast med hjälp av ett finger.

I hela Uzumaki förekommer en existens som helt klart kan definieras efter Carrolls monsterkriterier i ungefär hälften av kapitlen: The spiral obsession, part 1; The Scar; Medusa; Jack in the box; The black lighthouse; Mosquitos; The umbilical cord; The storm; The house och Completion.

Det är ofta fråga om människor som förvrängs. Bland annat förvandlas vissa till stora sniglar, som uppfyller Carrolls monsterkriterie gällande orenhet, en förstörd snigel som dessutom är en fusion med en människa. De är dock mycket harmlösa och kan inte klassificeras som monster. Ett annat återkommande exempel är människor vars kroppar vrids och själva blir spiraler. Liksom med sniglarna förblir dessa harmlösa utom i det sista kapitlet, Completion, där huvudpersonen blir biten i benet av en ”spiralsperson”.

Spiralen som implicit monster

Det går alltså att konstatera att monster som uppfyller Carrolls kriterier återfinns i Uzumaki men att det är enskilda eller få företeelser – det saknas ett explicit monster som representerar skräcken för hela Uzumaki. Istället vill jag med hjälp av Carrolls teorier som utgångspunkt argumentera för att det finns en implicit monster som återkommer i varje kapitel, nämligen spiralen. Kirie berättar själv i kapitel 6, Medusa: ”I ended up like this because of the this town. Because this town is cursed by the spiral.”⁹

Som läsare får man redan från början reda på att spiralmönstret är av ondo. I det första kapitlet, The spiral obsession, part 1, överrumplas huvudpersonen Kirie av en oförklarlig virvelvind. I samma kapitel talar hennes pojkvän Shuichi om hur han känner sig snurrig när han återvänder till staden från sin studieort och varför han ogillar den. ”The winding streets... It gets on my nerves... Yes, winding ...I’m getting wound up... Spirals... This town is contaminated with spirals ...”¹⁰ Kapitlet i sig handlar om Shuichis far som blivit sjukligt fascinerad av spiralmönstret och börjar uppvisa onaturliga spiralrelaterade förmågor som att rulla ögonen oberoende från varandra, rulla upp sin tunga långt utanför kroppen och slutligen förvandlar han hela sin kropp till en spiral i ett träkar.

Vi får också se spiralen associerat med bisarra och övernaturliga händelser i stadens omgivning, exempelvis de samlingar av myggor som flyger runt i form av spiraler, röken av de kremerade i byn, ovanligt många virvlar i stadens å och växtlighet som rullats ihop till spiraler. Staden drabbas sedermera dessutom av orkaner som sugs in en damm som till slut konstant snurrar i form av stor virvel. De monster som förekommer är samtliga relaterade direkt till spiralmönstret, som t ex spiralen i flickans panna i The scar, den mystiska hudsjukdomen som slutligen förvandlar en person till ett monster i The house och det spiralformade ljuset som kommer från fyren i The black lighthouse.

⁹ Ito, Junji, *Uzumaki 1* (Viz, San Fransisco, 2001), s 187.

¹⁰ Ibid., s 17.

Alltså kan det konstateras att spiralen både är hotfull och oren. Den är ett mentalt hot i och med att den kan verka hypnotiserande (Medusa, The black lighthouse) och att den kan förvrida sinnet hos människor (The spiral obsession, Escape). Den utgör också ett direkt fysiskt hot i och med att den utan förvarning kan förvandla folk till stora sniglar, och de med förvridna sinnen kan också få sina kroppar att likna mönstret. Man kan också säga att spiralen som förekommer som gemensam nämnare hos samtliga monster på så vis också utgör ett indirekt fysiskt hot.

Spiralen är också oren genom det Carroll kallar *horrific metonymy*, det vill säga att monstret är omgett av varelser och objekt som är orena.¹¹ Precis som spiralen är den gemensamma nämnaren hos samtliga monster är också monstren och de onaturliga naturfenomenen skapade av eller på grund av spiralen, de förknippas med spiralmönstret. I det sista kapitlet, Completion, uppdagas det att under staden Kurôzu-cho finns spiralformade ruiner som verkar vara levande.

”Look at the ruins. They’re like a living thing. It’s like it has a will all of it’s own. I feel like it’s invading me every moment. It’s like it’s cursing us for being underground hidden from all the eyes up there. Spirals suck things in... The eye follows the pattern to it’s center. I don’t know who... or what built it here, or why... But every so often, every few hundreds, or thousands, or tens of thousand years , it can reach the people above ground. And even though its builders are gone... Maybe it’s still building itself.”¹²

Om man accepterar dessa diffusa antydningar om att ruinerna är själva orsaken till alla spiralrelaterade händelser ovan jordytan och att de är levande kan man kalla ruinerna för en fysisk manifestation av spiralen som kastar en slags förbannelse över staden Kurôzu-cho. Det innebär att de argument jag lagt fram för att spiralen ska räknas som ett implicit monster kan överföras till denna explicita form. Dessutom uppvisar ruinerna i och med detta ytterligare ett tecken på orenhet, nämligen fusionen mellan det döda och levande.

Det kan alltså konstateras att Uzumaki kan klassas som skräck enligt Carrolls monsterkriterier. Om man väljer att se på de mer fristående kapitlen som egna historier (som de ursprungligen publicerats) innehåller alltså ungefär hälften monster. Detta borde räcka för att klassa hela serien som skräck, men om man räknar spiralen (i sin implicita eller explicita form) finns det inte längre några tvivel om att Uzumaki skulle vara en skräckserie.

Gotik

Min andra frågeställning är huruvida Uzumaki kan sägas vara gotisk. Den gotiska traditionen kan spåras till europeisk litteratur och Horace Walpoles *The Castle of*

¹¹ Carroll, s 51f.

¹² Ito, Junji, *Uzumaki 3* (Viz, San Fransisco, 2002), s 213f.

Otranto från 1764 brukar kallas för den första gotiska romanen.¹³ Mattias Fyhr har i *De mörka labyrintherna* definierat den gotiska texten, och samtidigt poängterat att definitionen även går att tillämpa på andra medier.

”En gotisk text skildrar en eller flera subjektiva världar, som saknar en högre ordning och utmärks av en atmosfär av förfall, undergång och olösbarhet, samt innehåller grepp som ger texten labyrinthiska egenskaper.”¹⁴

Subjektiva världar

En gotisk text ska alltså skildra subjektiva världar, texten ska uttrycka huvudpersonernas eller berättarens känslomässiga syn på händelserna. Detta kan ta sig uttryck genom skildringar av en huvudpersons upplevelser inför miljön runt omkring dem.¹⁵ I *Uzumaki* är Kirie både berättare och den centrala huvudpersonen, något som kan illustreras med hur serien inleds av Kirie som berättar ”This is Kurôzu-cho, where I grew up. I would like to share with you ... The strange events that took place here.”¹⁶, och med hur varje samlingsvolym av serien pryds av ett närporträtt av Kirie. Men hon inbjuder inte läsaren att ta del av hennes subjektiva värld i någon större utsträckning. Hennes berättande och tankar visar inte mycket om vad hon känner, utan hon förblir passiv genom hela serien. Ett exempel: I kapitel 2, *The spiral obsession*, part 2, antar den spiralformade röken av Shuichis kremerade far dennes ansikte. Detta återges i Kiries berättande endast som ”The drifting smoke, for a split second ... became the face of Shuichi’s father...”¹⁷, som ett rent sakligt uttalande utan att ange några känslor om det inträffade.

Jag skulle hellre placera Kirie som en huvudperson ur skräckgenren, där det är viktigt för läsaren att kunna identifiera sig med huvudpersonen för att på så sätt kunna föreställa sig dennes fasor.¹⁸ En huvudperson ska upplevas som en positiv karaktär och om denna är vagt tecknad underlättar detta identifikationen.¹⁹ I Kiries öppningsreplik citerad ovan positioneras hon också som positiv, ställd mot det onaturliga, ”the strange events”.

Är då *Uzumaki* inte gotik i och med detta? Även om Kirie är den centrala huvudpersonen kring samtliga historier kretsar kring finns det ytterligare en huvudperson, nämligen hennes pojkvän Shuichi. Fyhr skriver att Matilda i *The castle of Otranto* är en rent gotisk karaktär till skillnad från de andra romanpersonerna, vilket alltså innebär att det kan finnas en, betydelsefull gotisk karaktär som ger ett verk gotiska egenskaper.²⁰ Jag skulle då vilja hävda att Shuichi fyller en liknande funktion i *Uzumaki*.

¹³ Fyhr, Mattias, *De mörka labyrintherna* (Ellerströms förlag, 2003), s 11.

¹⁴ Ibid., s 64.

¹⁵ Ibid., s 64.

¹⁶ Ito, *Uzumaki 1*, s 1f.

¹⁷ Ibid., s 49.

¹⁸ Leffler, Yvonne, *Skräck som fiktion och underhållning* (Studentlitteratur, 2001), s 56.

¹⁹ Ibid., s 59.

²⁰ Fyhr, s 89.

I serier sker all form av kommunikation genom så kallade pratbubblor i vilka karaktärens tal står skrivet. Då Kirie är berättaren i Uzumaki är det hennes inre tankar som står skrivna i de rutor med text som återfinns i serien, i andra fall av serier kan text i sådana rutor vara av en annan art och innehålla mer kontextuellt innehåll, som vilka seriens skapare är och när nästa nummer av tidning kommer ut, eller berättande av en i serien icke-närvarande författare. Seriemediet innebär i sitt format att det finns ytterligare sätt att kunna förmedla karaktärers inre känsloliv än endast genom tal eller berättande, utan även genom subjektiv projicering i bild²¹. Ett mycket tydligt exempel på detta finns i kapitel 3, The scar, där Shuichi blir förskräckt av blotta åsynen av en flicka med ett litet ärr i pannan.²² Shuichi tycker att flickan verkar utstråla något som kan tolkas som synliga ”dåliga vibbar” och i serien illustreras just detta.²³ Shuichi kommenterar saken med ”There’s something mesmerizing about her. It’s like looking down from a high place ... Like vertigo ... It’s like looking into a spiral!”²⁴ Denna utstrålning uppfattas endast hos Shuichi och kan alltså tolkas som en inblick i hans subjektiva värld.

Avsaknad av högre ordning

Till den gotiska definitionen hör också en avsaknad högre ordning, där ”den värld som skildras inte erbjuder någon egentlig ordning som kan hjälpa subjektet ur sin situation.”²⁵ Det förekommer inte någonstans i Uzumaki tecken på någon form samhällsstruktur utöver skola och sjukhus. Ann B Tracy menar också att den gotiska hjälten är ensam²⁶, och om vi ser till Shuichi så blir han av med båda sina föräldrar i de två första kapitlen av serien och trots att Kirie är hans flickvän, visas de aldrig särskilt nära varandra förrän i det yttersta slutet av serien, så man skulle kunna säga att Shuichi är ganska ensam. Senare i serien, i de fem sista kapitlen, är Kurôzu-cho nästan helt förstört, utan samhällsstruktur och kan inte hjälpas av omvärlden. Avsaknaden av ordning kan även spåras till titeln på kapitel 15: Chaos.

Atmosfär av förfall

Enligt definitionen ska en gotisk text också innehålla en atmosfär av förfall, undergång och olösbarhet. Förfall markeras tydligast genom att inkludera det i miljön, genom ruiner till exempel.²⁷ Kirie berättar i kapitel 5, Twisted souls:

”In Kurôzu-cho ... there have always been row houses in ruins. Some are hidden between new buildings. Some in the open, side by side. While others, on the verge of collapsing ... can be found on the outskirts of town.”²⁸

²¹ Dvs att vad en karaktärs inre upplevelser visas i bild, något som kan jämföras med till exempel fransk impressionistisk film från 1930-talet.

²² Ito, *Uzumaki 1*, s 85.

²³ Ibid., jmf även s 89-91

²⁴ Ibid., s 87.

²⁵ Fyhr, s 69.

²⁶ Ibid., s 69.

²⁷ Ibid., s 71.

²⁸ Ito, *Uzumaki 1*, s 140.

Det uppdagas också i det sista kapitlet att det under Kurôzu-cho finns en enorm ruin: "It was a city of spirals. Unlike anything I had ever seen. The ancient ruins emitted a mesmerizing light."²⁹ Till förfallet kan också de textuella fragment som förekommer inom romanens berättelse räknas. I Uzumaki är det, vilket redan fastslagits, Kirie som berättar i de rutor med text som förekommer i serien. Berättandet är ofta en sammanhängande text som av olika skäl styckats upp i flera, separata rutor. Detta kan ha rent teckningsmässiga skäl, för att inte ha en stor ruta med text i en bildruta, eller för att det som nämns i textrutan ska illustrera det som visas i en viss bildruta. Resultatet är dock att texten fragmenteras. Citatet ovan är i serien uppdelat i följande sekvens av separata textrutor:

1. In Kurôzu-cho...
2. ...there have always been row houses in ruins.
3. Some are hidden between new buildings.
4. Some in the open, side by side.
5. While others, on the verge of collapsing...
6. ...can be found on the outskirts of town."³⁰

Av dessa är endast textruta 5 och 6 i samma bildruta. Genom att låta en fortlöpande och sammanhängande text delas upp på detta sätt (som får anses som extremt även inom seriemediet) skapas en fragmentarisk text.

Atmosfär av undergång

Till skillnad från atmosfären av förfall har den av undergång en mer slutgiltig karaktär. Någon eller någonting hotas av förintelse.³¹ En av de händelser som förknippas med undergång är givetvis när en person dör. I Uzumaki dör Shuichis föräldrar redan i de två första kapitlen. I slutet av serien är det sista man ser av Kiries lillebror att han klättrar [sic] ned för ett stup efter att gradvis ha förvandlats till en stor snigel.³² Kirie som söker sina föräldrar finner dem slutligen döda i ruinerna under staden.³³

Till atmosfären av undergång räknas inte bara fysiska hot, utan även psykiska, vilket jag redan påvisat finns i Uzumaki, risken att falla offer för spiralen och förlora förståndet.³⁴

Atmosfär av olösbarhet

Olösbarheten utgör den sista delen av atmosfären som återfinns i gotik, och kan bestå i att något oåterkalleligt ägt rum, en gärning som inte kan göras ogjord. Den kan också innebära att en situation kan tyckas olösbar eller av känslan av att

²⁹ Ito, *Uzumaki* 3, s 210.

³⁰ Ito, *Uzumaki* 1, s 140.

³¹ Fyhr, s 83.

³² Ito, *Uzumaki* 3, s 160.

³³ Ibid., s 212.

³⁴ Jmf "Spiralen som implicit monster."

befinna sig i en position som man inte kan ta sig ur.³⁵ En påtaglig olösbar situation i Uzumaki är att samtliga invånare i Kurôzu-cho är helt hjälplösa mot spiralens förbannelse och serien slutar med att alla invånare har försvunnit ner i de mystiska ruinernas djup. Dessutom delar de innan detta den olösbara situationen att inte kunna lämna staden (se "Fantasy").

Labyrintiska egenskaper

Med "grepp som ger texten labyrintiska egenskaper" menas motiv, teman och narratologiska tekniker. Miljöns labyrinter är de som syns tydligast och i Uzumakis näst sista kapitel, som även heter "The labyrinth" finner vi en fysisk labyrint i och med att de gamla husen byggs ihop, "The further we proceeded, the more areas we saw under construction. Most of alleys were blocked by heaps of rubble over which were too exhausted to climb. We kept making our way into the labyrinth."³⁶

Sammanfattning

Det kan alltså konstateras att det finns element i Uzumaki som ingår i Fyhrs samtliga kategorier i hans definition av gotik. Jag vill också hävda att Shuichi är en gotisk huvudperson, medan Kirie snarare hör till skräck-genrens typiska huvudperson.

Fantasy

Både fantasy och skräck är genrer som utforskar det överkliga, det fantastiska. En av de saker som brukar skilja genrerna åt, är att skräck oftast utspelar sig i vår faktiska värld, men innehåller fantastiska (och skrämmande) inslag. Fantasy innefattar ofta en helt egen värld, eller en så kallad sekundär värld, dit man kan färdas. Att färdas till den sekundära världen kan innebära både spatial och temporal förflyttning. Ett exempel är Lewis *The lion, the witch and the wardrobe* där huvudpersonerna förflyttas genom en garderob. Ett annat, mer närbesläktat, exempel finner vi i Miyazakis film *Spirited away* där Chihiros familj går genom en tunnel och hamnar i en annan värld.

I Uzumaki framkommer det att byn Kurôzu-cho drabbats av en slags förbannelse som fjärrmar den från omvärlden, något som görs tydligt i de sista fem sammanhängande kapitlen. I kapitel 14, Butterflies, försöker ett kamerateam ta sig in till staden genom en tunnel, och när de kommit ut på den andra sidan förstörs bilen av en tornado. Den enda överlevande, Chie, upptäcker sedan den förstörda staden och de bisarra varelser som finns där, som till exempel mollusk-folket, människorna som förvandlats till sniglar. I staden gäller annorlunda naturlagar, och det verkar omöjligt för omvärlden att ta sig in via luft och vatten, då helikoptrar kraschar tack vare de kraftiga virvelvindarna och båtar sugas in i virvlar i vattnet. I kapitel 16, Erosion, säger en stadsbo "No matter what road you take, you end up

³⁵ Fyhr, s 89.

³⁶ Ito, *Uzumaki* 3, s 182

back here. I'm good with directions. It's not natural... It's as if space is turned inside out.”³⁷

Detta gör det också till synes omöjligt att ta sig ut från staden, enligt Chie som uttalar sig både i kapitel 14, Butterflies: ”I tried going back through the same tunnel I came through. I was going to tell the world about what happened. About the death of my coworkers and the town. But the tunnel didn't end...”³⁸ och i kapitel 16, Eosion: “I tried going through the tunnel. I should have known something was wrong because I couldn't see the light at the end. Then the tunnel started to twist like strange spiral going down into the darkness. I felt like I was going to fall into it... I had to crawl my way back.”³⁹

Staden Kurôzu-cho verkar alltså fungera som en sekundär värld, där andra regler gäller och fantastiska inslag återfinns. Men faktum kvarstår att det i själva verket är en stad i den verkliga världen där det händer onaturliga och oförklarliga ting. Detta gör Kurôzu-cho till ett fantastiskt element i en normal värld, det är alltså lättare att säga att Uzumaki ligger närmare skräck-genren. Genom att se på staden som en isolerad fantastisk existens knyter detta an till idén om att spiralen eller ruinerna under Kurôzu-cho kan ses som ett monster enligt Carrolls teorier.

Slutsats

Syftet med denna uppsats har varit att fastställa huruvida Uzumaki kan genrebestämmas som skräck, enligt de kriterier som Noël Carroll ställer upp i sin bok *Philosophy of horror*, och om den kan kallas gotisk enligt den definition som Mattias Fyhr lägger fram i *De mörka labyrinterna*.

Jag har kunnat konstatera att det förekommer flera monster som uppfyller Carrolls definitionskrav om hot och orenhet i Uzumaki, och dessutom lagt fram en egen teori om att man kan tolka spiralmönstret eller spiralens förbannelse som ett implicit monster. Detta implicita monster får, om man väljer att tolka det så, en fysisk manifestation i och med spiralstaden under Kurôzu-cho som tycks levande. Enligt Carrolls definition är alltså Uzumaki skräck.

Genom att utgå från Fyhirs definition av gotik och se om Uzumaki innehåller element som återfinns i de kategorier som definitionen består av, har jag också kunnat konstatera att serien har en gotisk huvudperson i Shuichi och att serien kan sägas vara gotisk. Jag vill däremot inte gå så långt som att kalla Uzumaki för ett rent gotiskt verk. Detta grundar jag i definitionsskillnaderna i *terror* respektive *horror*. Terror kan sägas signifiera en ”njutbar högstämd känsla skapad genom inlevelsefulla och vackra skildringar av människor som råkar ut för märkvärdiga och tragiska öden”⁴⁰ och horror förknippades med ”explicita skildringar av till exempel våld och slakt utan att läsarens medkänsla väcks och utan vackra detaljer.”⁴¹ Enligt tidiga diskussioner skulle gotiken tillhöra en speciell sorts

³⁷ Ibid., s 102.

³⁸ Ibid., s 83.

³⁹ Ibid., s 102.

⁴⁰ Fyhr, s 39

⁴¹ Ibid., s 39.

terrorskildringar, samtidigt som horror kom att definieras som terror som gått för långt.⁴² I och med att jag redan genrebestämt Uzumaki som skräck och lätt kan sortera in den som horror snarare än terror, ser jag en viss problematik med att kalla serien för gotisk. Uzumaki är först och främst skräck, men den kan också sägas innehålla gotiska element och personer.

Om författaren

Junji Ito (f 1963) blev tidigt inspirerad av sin systers teckningar och Kazuo Umezas alster och han började tidigt göra egna försök med att teckna skräckmanga. Efter skolan arbetade han som tandtekniker och 1987 debuterade han med serien Tomie om en odöd tonårsflicka. Även efter att ha erhållit Kazuo Umeza-priset 1988 (som instiftades samma år) för Tomie fortsatte han att både arbeta och teckna serier samtidigt, ända in på det tidiga 90-talet.

Bland Itos inspirationskällor återfinns andra japanska författare av skräckmanga som genrens gudfar Kazuo Umeza, Hideshi Hino, science-fiction-författaren Shinichi Furuka, såväl som HP Lovecraft.

Källförteckning

Ito, Junji, *Uzumaki 1* (Viz, San Francisco, 2001)

Ito, Junji, *Uzumaki 2* (Viz, San Francisco, 2002)

Ito, Junji, *Uzumaki 3* (Viz, San Francisco, 2002)

Carroll, Noël, *The Philosophy of Horror* (Routledge, Chapman and Hall, New York, 1990)

Fyhr, Mattias, *De mörka labyrintherna – Gotiken i litteratur, film, musik och rollspel* (Ellerströms förlag, 2003)

Leffler, Yvonne, *Skräck som fiktion och underhållning* (Studentlitteratur, Lund, 2001)

McCloud, Scott, *Serier – den osynliga konsten*, (Epix Förlags AB, Stockholm, 1995)

Schodt, Frederick L., *Dreamland Japan: Writings on modern manga* (Stone Bridge Press, California, 1996)

⁴² Ibid., s 39f.